

3 '01

profil

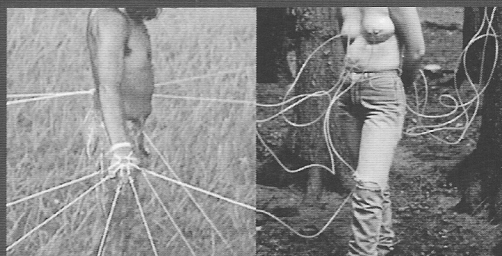
súčasného výtvarného umenia contemporary art magazine

akčné umenie

MuseumsQuartier

Adriena Šimotová

súčasná ukrajinská scéna



PROFIL súčasného umenia / Contemporary Art Magazine 3/2001, ročník VIII

Šéfredaktorka / Editor - in - Chief: **Jana Geržová**

Zástupca šéfredaktorky / Editor - in - Chief Deputy: **Michal Murin**

Asistentka redakcie / Editorial Assistant: **Andrea Kopernická**

Vydavateľ / Publisher: **Kruh súčasného umenia Profil**

Redakčný kruh / Advisory Board: **Ladislav Čarný, Daniel Fischer, Monika Mitášová, Juraj Mojžiš,**

Mária Orišková, Martina Pachmanová, Katarína Rusnáková

Adresa / Address: **Klímkovičova 4, 841 01 Bratislava, Slovensko**

tel.: **+421 0903 849 411**, e-mail: **profil@vsvu.afad.sk**

<http://www.profil-art.sk>

Jazyková úprava: **Silvia Duchková**

Grafická úprava, DTP: (VP), **STUPIDESIGN, s.r.o., Bratislava**

Lito: **T-centrum, Bratislava**

Tlač: **Karol Mundok, Bratislava**

PREDPLATNÉ VYBAVUJE: ABOPRESS, spol. s r. o.

Radlinského 27, 811 07 Bratislava 1

tel.: **00421/7/52 44 49 80, 52 44 49 79, 52 44 49 61**

fax: **00421/7/52 44 49 81**

e-mail: **predplatné@abopress.sk**

<http://www.abopress.sk>

Registračné číslo Ministerstva kultúry SR: **25/90**

MIČ: **49494**

Nevyžiadané rukopisy a fotografie redakcia nevracia.

Číslo bolo imprimované: **27. 9. 2001**

Predná strana obálky: **Artprospekt P. O. P.: O trávy, 1982 • Enikő Szücssová: Angyal (Anjel), Connected, 1996**

Zadná strana obálky: **Vasilij Cahoľov: Prisilné násilie, 1998 • Ivan Cjupka: Budúcnosť je teraz, 1998 (detaily)**

Fotografie: **Juraj Bartoš, Marta Kuzmová, Radim Labuda, Martin Marenčín, Anna Mičuchová**

Dokumentácia: **Umenie akcie 1965 - 69, SNG, Bratislava 2001 (katalóg výstavy), Adriana Šimotová - Retrospektíva,**

Galerie Pecka, NG, Praha 2001 (katalóg výstavy), La Biennale di Venezia 2001 (katalóg výstavy), Sous les ponts,

le long de la rivière, Casino Luxembourg - Forum d'art contemporain, 2001 (céderom)

OBSAH

- 4 AKČNÉ UMENIE
(red.)
- 6 UMENIE AKCIE 1965 – 1989
Pavĺína Morganová
- 16 ZOPAKOVAŤ JEDINEČNÉ
Rozhovor Andrey Bátorovej s PhDr. Zorou Rusinovou
- 30 POVAŽUJETE AKČNÉ UMENIE ZA REVOLUČNÉ?
Rozhovor Andrey Bátorovej s Luciou Gregorovou-Stachovou
- 40 ACTINART
Gábor Hushegyi
- 48 PREHRATÝ BOJ O VEŽU: MUSEUMSQUARTIER WIEN
Imro Vaško
- 62 ADRIENA ŠIMOTOVÁ
Jana Geržová
- 78 BLOK RECENZÍ
Lucia Pastierová: Cena Oskára Čepana · Jana Oravcová: Václav Cigler ·
Daniel Grúň: Človek svedomito hravý · Daniel Grúň: Konečná: Peklo ·
Gábor Hushegyi: Sous les ponts, le long de la rivière
- 110 PRVÁ ROZPRAVA O DEJINÁCH SLOVENSKEHO UMENIA 20. STOROČIA
Peter Michalovič
- 116 MOJŽIŠOV POKUS O ČUNDERLÍKA
Jana Geržová
- 118 ZNÁMI A NEZNÁMI – SÚČASNÁ UKRAJINSKÁ SCÉNA
Rozhovor s Katou Stukalovou
- 126 BUDÚCNOSŤ JE TERAZ
Peter Tajkov
- 137 POZVÁNKY

POVAŽUJETE AKČNÉ UMENIE ZA REVOLUČNÉ?

Rozhovor Andrey Bátorovej s Luciou Gregorovou-Stachovou, kurátkou výstavy *Umenie akcie 1989 – 2000*



LENGOW & HE'RME'S (Michal Murin a Jozef Cseres): Typewriter, performance, 2000

ANDREA BÁTOROVÁ: VAŠA VÝSTAVA *UMENIE AKCIE 1989 – 2000* BOLA SPRÍSTUPNENÁ V ELEKTRÁRNI TATRANSKEJ GALÉRIE V POPRADE AKO SÚČASŤ REŤAZOVÉHO PROJEKTU *transKUNSTHALLE 2001*. ČÍM VÁS TENTO PROJEKT ZAUJAL A AKÉ MIESTO V JEHO RÁMCI PATRÍ VAŠEJ EXPOZÍCIÍ?

Lucia Gregorová-Stachová: Autormi projektu výmenných kurátorských výstav *transKUNSTHALLE 2001* sú výtvarník Anton Čierny a výtvarný teoretik Richard Gregor. Výstava *Umenie akcie 1989 – 2000* má v ňom miesto ako jeden z uzlov siete, ktorú sa projektom podarilo vytvoriť. Ako rámcovú tému autori postavili súčasné slovenské výtvarné umenie v kontextoch výtvarnej tradície 20. storočia. Do štipendijného projektu sa zapojilo osem regionálnych slovenských galérií: Nitrianska galéria v Nitre, Galéria Jána Koniarka v Trnave, Štátna galéria v Banskej Bystrici,

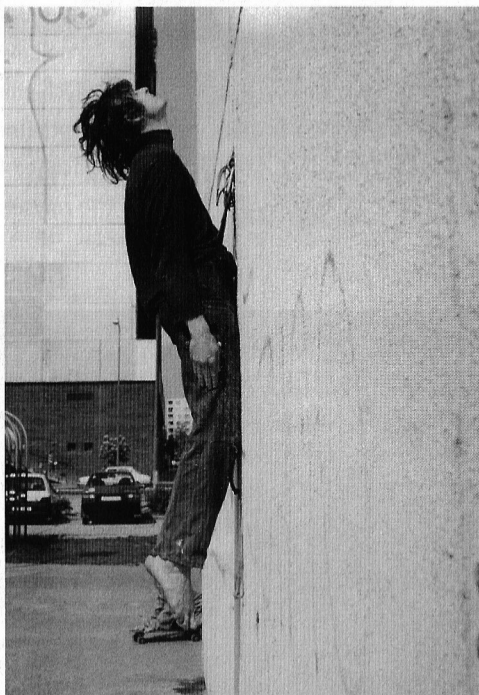
Považská galéria umenia v Žiline, Mestská galéria v Rimavskej Sobote, Tatranská galéria v Poprade, Oravská galéria v Dolnom Kubíne a Východoslovenská galéria v Košiciach. Na základe konkurzu si riaditelia galérií vybrali výstavu, ktorú zrealizovali, a ďalšiu, ktorú preberajú.

A. B.: NA VAŠEJ VÝSTAVE PREZENTUJÚ SVOJU PRÁCU NAJMÄ MLADÍ AKČNÍ UMELCI, KTORÍ VÝVOJOVO NADVIAZALI NA AKČNÝCH UMELCOV ŠEŠŤDESIATYCH A SEDEMDESIATYCH ROKOV.

NASTAL MEDZI TÝMITO DVOMA GENERÁCIAMI POSUN ALEBO ZÁSADNÁ ZMENA? SPRACÚVAJÚ OBDOBNÉ NÁMETY ALEBO SA ICH TÉMY PRISPŔOSOBILI INÝM SPOLOČENSKÝM PODMIENKAM?

L. G.-S.: Na výstavu *Umenie akcie 1989 – 2000* som sa snažila zaradiť autorov, ktorí sa v deväťdesiatych rokoch venovali tomuto druhu umeleckého prejavu. To znamená, že to neboli iba najmladší umelci, ale aj príslušníci predchádzajúcich generácií, ktorých tvorba pokračovala aj v ostatnej dekáde. Zmenené spoločenské podmienky zapôsobili

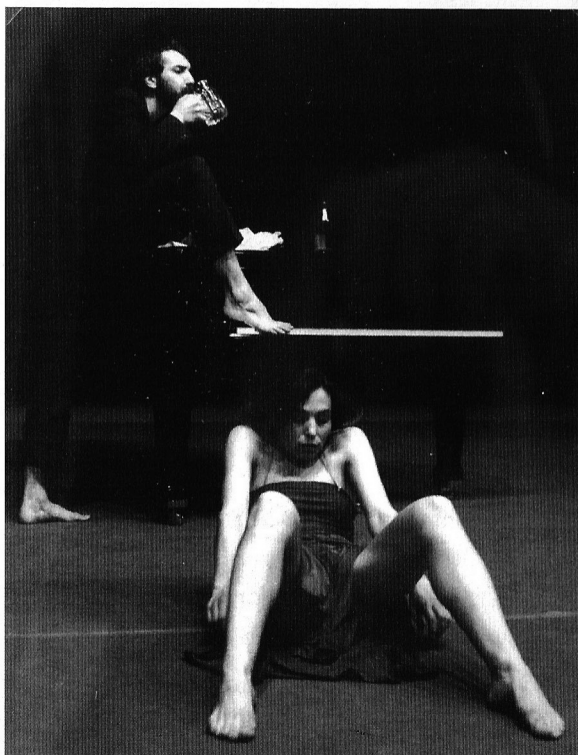
silne predovšetkým na charakter prezentácie akčného umenia – nastal posun z bytov a ulíc na festivaly a do galérií. Námety, teda obsahová stránka akcií, samozrejme, tiež zaznamenali od prelomu šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov vývoj, čo je vzhľadom na dĺžku tohto časového úseku prirodzené. Za dôležitejší rozdiel však považujem zmenu prístupu k akčnej tvorbe, odkrývajúcu nové (technologické) možnosti napríklad v multimediálnych performanciách, videoperformanciách a podobne.



Ivan Hrmo: Zavesený, performance, Bratislava-Petržalka 1995, foto: Anna Daučíková

**A. B.: VÝTVARNÍCI SA K AKČNÉMU UMENIU POVÄČŠINE DOSTÁVAJÚ AŽ PO VYČER-
PANÍ MOŽNOSTÍ KLASICKÝCH MÉDIÍ. STRETLI STE SA AJ S INOU CESTOU K TOMUTO
UMELECKÉMU VYJADRENIU?**

L. G.-S.: Nemám pocit, že by sa autori, ktorí sa v súčasnosti venujú tvorbe akcií a performancií, dostali k tejto forme prejavu až po vyčerpaní možností „klasických“ médií. Formulovala by som to skôr globálne. Keď sa na scéne objavilo akčné ume-
nie (paralelne s inými novými smermi, napríklad s konceptuálnym umením), avizo-
val sa posun k novým médiám. Keď teda prvá generácia mohla začínať odmiet-
nutím tradičného média (ako to urobil Peter Bartoš v happeningu *Rozdávanie* roku 1965), ďalší už mali na čo nadviazať. Akčné umenie má vo svojej povahe interdisci-
plinaritu a jeho autori vychádzajú z rôznych umeleckých prístupov – poézie, tanca,
experimentálneho divadla, maľby, konceptuálneho umenia. Rôznosť východísk tak
prináša rôznorodosť v akčných realizáciách jednotlivých osobností a vďaka tejto
pestrosti majú výstavy ako *Umenie akcie* zmysel.



BALVAN (Matúš Beňo, Eva Miklušičáková, Michal Murin, Alena Šefčáková), Festival intermediálnej tvorby – SNEH, 1991, Klarisky, Bratislava

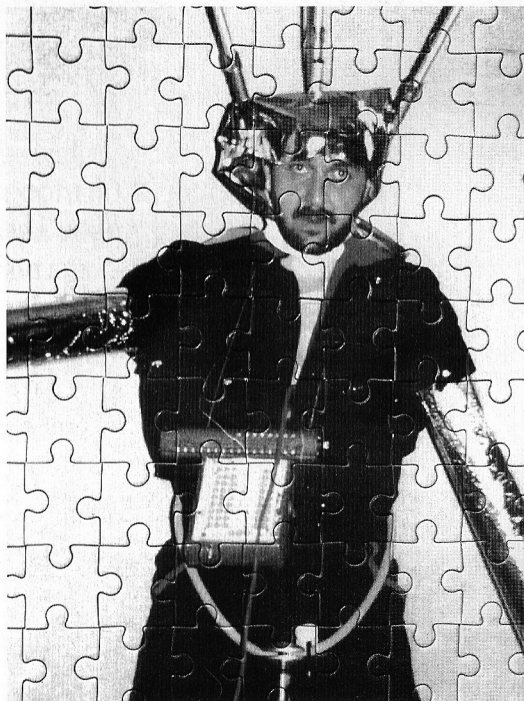
A. B.: EXPOZÍCIA UMENIE AKCIE 1989 - 2000 NEPRIAMO NADVÄZUJE NA VÝSTAVU AKČNÉ UMENIE 1965 - 1989, KTORÁ PREBEHLA V BRATISLAVSKEJ SNG. V SÚVISLOSTI S AKČNÝM UMENÍM SA VŽDY VYNÁRA OTÁZKA, AKO PREZENTOVAŤ NIEČO, ČO JE JEDINEČNÉ, AKO PRIBLIŽIŤ SÚČASNÍKOVI UDALOSŤ, OD KTOREJ NÁS DELÍ DLHÝ ČASOVÝ ÚSEK. AKO STE VYRIEŠILI TENTO ROZPOR MEDZI NEREPRODUKOVATEĽNOU PODSTATOU AKCIE A POTREBOU TENTO DEJ REKONŠTRUOVAŤ?

L. G.-S.: Problém prezentácie akčného umenia na výstave sa viac alebo menej úspešne dá riešiť predstavením záznamov, ktoré majú väčšiu alebo menšiu výpovednú hodnotu či kvalitu. Okrem záznamov v podobe fotografií, videozáznamov a textov (libriet) autorov som sa, samozrejme, snažila vystaviť aj autentické relikty akcií, ktoré majú divákovi napomôcť rekonštruovať dej akcie. Zaradenie živých vystúpení na vernisáži malo tiež za cieľ priblížiť tento druh umenia publiku. V Nitre som výstavu doplnila textami o priebehu jednotlivých performancií a rozdelila som materiál do viacerých skupín podľa formálnych znakov, ktoré takisto navrhujú divákovi určitý smer rozmýšľania o exponátoch a uľahčujú jeho orientáciu.



Dokumenty a kostýmy z akcie LENGOW & HE^{RM}ES: We think the body Electric, François Dallegret's art utopia, Budapešti Ószi Festival, Human Body Electronics, 11th international performance art festival, lecture performance, Múcsarnok, Budapešť, Maďarsko 1999 a SNG 2000

Michal Murin: Puzzle ako dokumentácia akcie - L & H: We think the body Electric, 2000



A. B.: NA SLOVENSKU SA V ŠEŠŤDESIATYCH A SEDEMDESIATYCH ROKOCH VENOVALO BODY-ARTU IBA MÁLO UMELCOV. V DEVÄŤDESIATYCH ROKOCH SA SITUÁCIA ZMENILA. SÚVISELO TO S UVOLNENÍM A OTVORENÍM SA SVETU PO ROKU 1989, ALEBO UMELCI DOSPELI K TEJTO FORME PRIRODZENE AŽ V TOMTO OBDOBÍ?

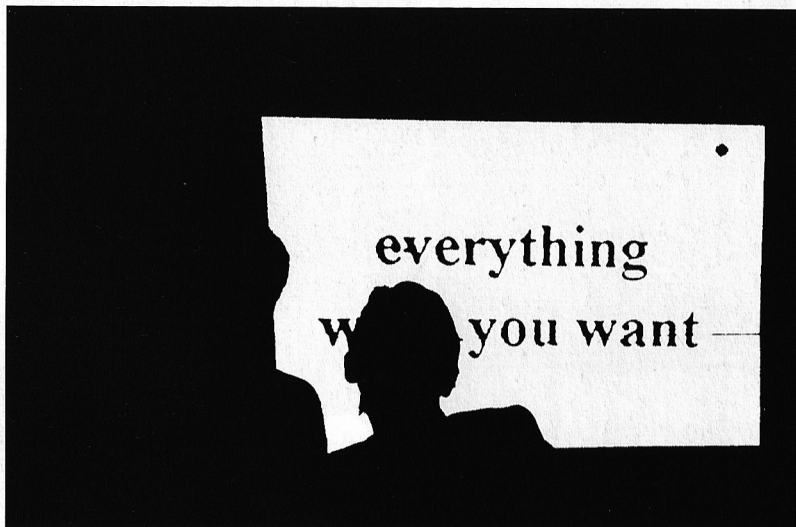
L. G.-S.: Body-art sa objavil na Slovensku na prelome šesťdesiatych a sedemdesiatych rokov. Jeho existencia na našej (neoficiálnej) umeleckej scéne pred rokom 1989 pripravila pôdu pre ďalší vývoj tohto druhu umenia v aktuálnej tvorbe. Body-art a performance sa v deväťdesiatych rokoch stali takou súčasťou výtvarnej scény, že sa u autorov objavujú popri inštaláciách, tvorbe objektov a podobne. Príspevok body-artu je prítomný vo video-umení, ktoré anticipovali akční umelci predchádzajúcich dekád, vo videoperformancii stojacej celkom na hranici videoumenia a akcie. V súčasnosti sa body-art čoraz väčšmi viaže nielen na performance, ale aj na tattoo art, scar art (pokryvanie tela tetovaním alebo jeho zjazvovanie) a podobne.

A. B.: PERFORMANCIE A HAPPENINGY MALI V ČASE KOMUNISTICKEJ TOTALITY ČASTO POLITICKÝ KONTEXT. AKO SÚČASNÍ AKČNÍ UMELCI VNÍMAJÚ A REFLEKTUJÚ DIANIE V SPOLOČNOSTI, V POLITIKE, V KULTÚRE?

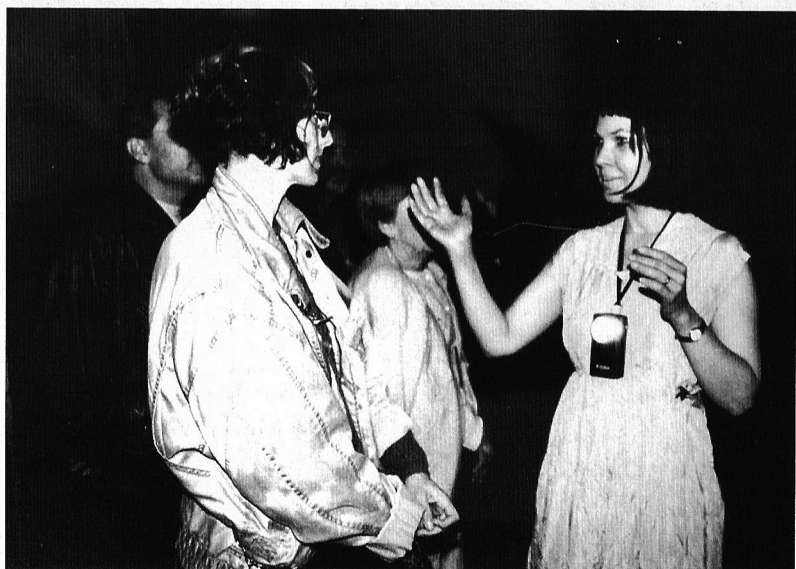
L. G.-S.: Akčné umenie umožňuje autorovi priamu konfrontáciu so svojím publikom a rýchlu reakciu na podnety prostredia. Spracúvanie týchto podnetov do okamžitej provokujúcej akcie nie je výnimočné (napríklad v Murinovom cykle *Mäsiarove tančeky* je prítomná aktuálna politická kritika). V súčasnosti, keď už nežijeme v atmosfére totalitného útlaku, témy akcií s politickým podtextom sa nedotýkajú jednej množiny tém, ale reagujú na rôzne spoločensko-politické otázky, napríklad rodovú problematiku (Daučíková), ekológiu (Bartusz) a podobne.

►
Enikő Szücsová:
Angyal (Anjel),
Connected, perfor-
mancia, 7th Ann Art
Festival, Jazero sv.
Anny, Rumunsko 1996





Anna Daučíková: I am, are you.....ready?, performance (text: Cristina Della Giustina (CH), Adrienne Rich (CH), hudba: Simone Piatti (CH), Gabi Mengel (CH), mastičková kúra: Anna Grusková), Serpens – Mezinárodní festival performance a akčního umění, Synagóga na Palmovce, Praha 1996, trvanie 30 minút



**A. B.: JÚLIUS KOLLER RAZ VYHLÁSIL: „ZMYSLOM ŽIVÉHO A ŽIJÚCEHO UME-
NIA NIE JE VARIÁCIA NA OBJEKT, ALE MUTÁCIA ČLOVEKA.“ SÚHLASÍTE
S NÍM?**

L. G.-S.: Sympatické vyhlásenie. V každom zmysle slova. (Ale najmä v kon-
texte Kollerovej vlastnej tvorby.)

**A. B.: NA VERNISÁŽI VAŠEJ VÝSTAVY V POPRADE A V NITRE PERFORMOVALI
RICHARD FAJNOR, PETER KALMUS A PETER RÓNAI. AKO VO VÁS A V PRÍTOM-
NÝCH ZAREZONOVALO ICH VYSTÚPENIE?**

L. G.-S.: Vernisáž výstavy v Poprade sprevádzalo viacero živých vystúpení. Ich skladba bola koncipovaná ako minifestival performance a intermediálneho umenia. Autori, ktorí vystúpili (Richard Fajnor a Vladimír Železný, Juraj Bartusz, Vladimír Kordoš, Peter Rónai, Roland Farkas, Michal Murin, József R. Juhász, Miro Nícz, KAFRON, Juraj Dudáš a Mário Chromý), predviedli rôzne druhy performancií. Pre mňa osobne boli ich vystúpenia silným zážitkom a dúfam, že aj pre ostatných divákov. V Nitre na repríze výstavy sa naživo odohrali performance Petra Rónaia a Richarda Fajnora, ktorí sú miestnemu publiku známi z mnohých projektov a akcií realizovaných práve v Nitre. K tomuto okruhu patrí aj Miro Nícz, ktorého živú performanciu sa mi nepoda-
rilo zabezpečiť. Peter Kalmus vystúpil preto, že nie je zastúpený v expozícii. Na premiére výstavy sa nezúčastnil z osobných dôvodov (nesúvisiacich s touto výstavou).

A. B.: POVAŽUJETE AKČNÉ UMENIE ZA REVOLUČNÉ? AK ÁNO, V ČOM?

L. G.-S.: Nie viac ako iné druhy umeleckého vyjadrenia, ktoré vo svojich časo-
priestorových súradniciach priniesli niečo, čo tu predtým nebolo. Pokiaľ máte
na mysli formálnu stránku veci – tá nehrá takú veľkú rolu.

A. B.: ĎAKUJEM ZA ROZHOVOR.

Andrea Bátorová (1977), diplomantka katedry Dejín výtvarného umenia FFUK



Otto Meszáros: Migréna, performance, Nové Zámky 1990

UMENIE AKCIE 1989 – 2000

Kurátorka Lucia Gregorová-Stachová
Elektráreň Tatranskej galérie, Poprad

7. 4. – 7. 5. 2001

Nitrianska galéria, Nitra

12. 9. – 20. 10. 2001

Milan Adamčiak, Blažej Baláž, BALVAN (Matúš Beňo, Eva Miklušičáková, Michal Murin, Alena Šefčáková), Peter Bartoš, Juraj Bartusz, Pavlína Fichta Čierna, Anton Čierny, Anna Daučíková, Eva Filová, Richard Fajnor, Peter Fašanok (len v Poprade), Ivan Hrmo (len v Nitre), József R. Juhász, KAFRON

(Klaudia Kafúnová a Nora Rónaiová), Július Koller, Vladimír Kordoš, Marek Kvetán, LENGOW & HE^{AR}RME^{ES} (Michal Murin a Jozef Cseres), Otto Meszáros, Monogramista T.D., Michal Murin, Miroslav Nicz, Nová Vážnosť (Július Koller a Peter Rónai), Eliška Pätoprstá, Peter Rónai, Lubo Stacho, Enikő Szücssová, TRANSMUSIC COMP (Milan Adamčiak, Martin Burlas, Juraj Bartusz, Michaela Czinegeová, Zuzana Géczová, Peter Horváth, Peter Machajdík, Dano Matej, Michal Murin, Vladimír Popovič, Zbyněk Prokop, Oľga Smetanová, Peter Zagar a ďalší), Jana Želibská, Anabela Žigová

Na vernisáži 7. apríla 2001 účinkovali:

Richard Fajnor

Juraj Bartusz

Vladimír Kordoš (spolu s Martinom
a Richardom Fajnorom)

Peter Rónai a Roland Farkas (*Nomád*)

Michal Murin

Michal a József R. Juhász (*Typewriter*)

Míro Nícz

Richard Fajnor a Vladimír Železný

Peter Rónai

KAFRON (Nora Rónaiová a Klaudia
Kafúnová)

Juraj Dudáš a Mário Chromý

Na vernisáži 12. septembra 2001

v Nitre účinkovali:

Richard Fajnor

Peter Rónai

Peter Kalmus

Lubo Stacho: Fotografický kríž, foto-event, 1991

